

Návrh cestovnej mapy na dosiahnutie zlepšenia postavenia Slovenskej republiky v rebríčkoch porovnávajúcich kvalitu podnikateľského prostredia

Obsah:

Obsah:	2
Zoznam tabuliek	2
Zoznam príloh	2
Zoznam skratiek	3
Úvod	5
1. Popis medzinárodných rebríčkov	6
1.1. Doing Business	6
1.2. Heritage - Index ekonomickej slobody	6
1.3. Globálny monitoring podnikania	6
1.4. European Innovation Scoreboard	7
1.5. Index regulácie trhu produktov - OECD	7
1.6. Správa o globálnej konkurencieschopnosti - WEF	8
2. Postavenie SR v medzinárodných rebríčkoch	9
2.1. Postavenie SR v rebríčku Doing Business	9
2.2. Postavenie SR v rebríčku Heritage - Index ekonomickej slobody	9
2.3. Postavenie SR v rebríčku Globálny monitoring podnikania	9
2.4. Postavenie SR v rebríčku European Innovation Scoreboard	10
2.5. Postavenie SR v rebríčku Index regulácie trhu produktov OECD	10
2.6. Správa o globálnej konkurencieschopnosti	10
3. Postup k vytvoreniu cestovnej mapy	11
4. Návrhy opatrení cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch	13
Záver	16

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Zoznam opatrení cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch

Zoznam príloh

Príloha č. 1: Opatrenia cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch

Zoznam skratiek

- APVV – Agentúry na podporu výskumu a vývoja
- COST – program COST je nástroj pre európsku spoluprácu vo vede a technológiách umožňujúci koordináciu národne financovaného výskumu európskej úrovne
- CVTI – Centrum vedecko–technických informácií Slovenskej republiky
- ČR – Česká Republika
- DB – Doing Business
- DIGCOPM – referenčný rámec digitálnych kompetencií vytvorený Európskou komisiou s cieľom napomáhať rozvoju a porozumeniu digitálnych kompetencií v Európe.
- ECDI – európske centrá digitálnych inovácií
- ECTS – kredit, resp. kreditný bod, je jednotka náročnosti, ktorou sa meria a oceňuje objem práce, ktorý musí vysokoškolský študent priemerne vynaložiť na úspešné zvládnutie kurzu, modulu alebo časti štúdia (European Credit Transfer and Accumulation System)
- EIS – European Innovation Scoreboard
- ERA – Európsky výskumný priestor
- ERC – Európska výskumná rada
- EÚ – Európska únia
- GEM – Globálny monitoring podnikania
- HDP – hrubý domáci produkt
- IKT – informačné a komunikačné technológie
- IT – informačné technológie
- KIBS – Znalostné intenzívne obchodné služby sú služby a obchodné operácie závislé od profesionálnych znalostí. Zameriavajú sa hlavne na poskytovanie vedomostnej podpory obchodných procesov iných organizácií. Výsledkom je, že ich štruktúra zamestnanosti je silne zameraná na vedcov, inžinierov a ďalších odborníkov (Knowledge Intensive Business Services)
- MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
- MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
- MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
- MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
- MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
- NBP – Národný plán širokopásmového pripojenia
- NES – Národný expertný prieskum
- NVC – nadpodnikové vzdelávacie centrum
- OECD – Organizáciu pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
- PAS – Podnikateľská aliancia Slovenska
- PCT – Patent Cooperation Treaty je medzinárodná zmluva, ktorá zjednodušuje proces prihlasovania technických riešení k patentovej ochrane vo viacerých štátoch.
- PFS – Portál Finančnej správy
- PLK – plavebné komory
- SAK – Slovenská advokátska komora
- SAV – Slovenská akadémia vied
- SKKR – Slovenský kvalifikačný rámec resp. krátke kurzy terciárneho vzdelávania / krátke vysokoškolské študijné programy (short cycle tertiary programmes)
- SKPZ – Slovenská komora patentových zástupcov
- SoGK – Správa o globálnej konkurencieschopnosti
- SR – Slovenská republika
- SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba
- ÚPV SR – Úrad priemyselného vlastníctva SR

- V4 – Vyšehradská štvorka
- VVaI – výskum, vývoj a inovácie
- WB – World Bank / Svetová banka
- WEF – Svetové ekonomické fórum
- ZoSZ – zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Úvod

V každej krajine sú podmienky na podnikanie iné, pričom v mnohých prípadoch sú rozdiely markantné. Zorientovať sa v nich je veľmi náročné z viacerých dôvodov. Okrem jazykovej bariéry je náročné získať relevantné informácie, častokrát sú informácie nedostupné, resp. v jednotlivých procedúrach sú výrazné až neočakávané rozdiely.

Medzinárodné rebríčky podnikania slúžia na porovnanie podmienok začatia a výkonu podnikateľskej činnosti v tej-ktorej krajine. Každý rebríček pristupuje k hodnoteniu podmienok v krajinách rôzne od spôsobu zberu dát cez zameranie charakterizované jednotlivými indikátormi až po samotné hodnotenie. Niektoré rebríčky získavajú dáta od respondentov (napr. Doing Business, GEM), iné rebríčky (napr. Heritage) spracovávajú údaje od rôznych inštitúcií (napr. Eurostat, Svetová banka, Medzinárodný menový fond). Dáta môžu byť exaktné, ktoré sú napr. odpoveďou na otázku mierenú na konkrétny údaj, tvrdé ekonomické dáta a pod. alebo pocitové smerujúce k tomu, ako daný respondent subjektívne vníma aktuálnu situáciu.

Existuje viacero medzinárodne známych rebríčkov na hodnotenie kvality podnikateľského prostredia. Každý má svoje špecifické ciele a sleduje iné aspekty podnikania v hodnotených krajinách. Pri výbere konkrétnych rebríčkov, v ktorých bolo možné sledovať pozíciu Slovenska, boli brané do úvahy nasledovné rebríčky:

- Doing Business/Svetová banka
- Globálny monitor podnikania
- European Innovation Scoreboard/EU
- Index regulácie trhu produktov/OECD
- Heritage Foundation
- Fraser Institute
- World Competitiveness Yearbook
- Indexy PAS (Superindex a Index podnikateľského prostredia)
- Správa o globálnej konkurencieschopnosti/Svetové ekonomické fórum

Slovensko sa v týchto rebríčkoch umiestňuje prevažne na nižších, horších pozíciách. Oproti priemeru EÚ, ako aj priemeru krajín V4, Slovensko postupne absenciou výraznejších reforiem pozíčne stagnuje až sa prepadá. Často obsadzuje priečky v stredných až nižších častiach rebríčkov. Oproti lídrom regiónu - pobaltským krajinám (Estónsko, Litva, Lotyšsko), Slovinsku alebo Rakúsku, zaostáva Slovensko ešte výraznejšie a to vo viacerých oblastiach.

Práve s ohľadom na rozmanitosť záberu, zameranie na nové ekonomické trendy a popularitu rebríčkov boli zvolené do podrobnejšieho hodnotenia s cieľom zlepšiť pozície Slovenska nasledovné rebríčky:

- Doing Business/Svetová banka
- Globálny monitoring podnikania
- European Innovation Scoreboard/EU
- Index regulácie trhu produktov/OECD
- Heritage – Index ekonomickej slobody
- Správa o globálnej konkurencieschopnosti/Svetové ekonomické fórum

1. Popis medzinárodných rebríčkov

1.1. Doing Business

Hodnotenie Doing Business, ktoré Svetová banka každoročne vydávala, skúma regulácie podnikateľského prostredia a zákony ovplyvňujúce podnikanie v 190 krajinách. Celkové hodnotenie je vypracované na základe čiastkových hodnotení jednotlivých indikátorov pokrývajúcich rôzne oblasti spojené s podnikaním. Doing Business pokrýva 10 oblastí regulácie podnikania – začatie podnikania, získavanie stavebných povolení, získavanie elektriny, registrácia majetku, získanie úveru, ochrana menšinových investorov, platenie daní, cezhraničné obchodovanie, vymáhanie zmlúv a riešenie platobnej neschopnosti. Doing Business meria aj reguláciu zamestnávania pracovníkov a uzatvárania zmlúv s vládou, ktoré nie sú zahrnuté v hodnotení a jednoduchosti podnikania. Dokumentovaním zmien v regulácii v 12 oblastiach podnikateľskej činnosti v 190 ekonomikách Doing Business analyzuje reguláciu, ktorá podporuje efektívnosť a slobodu podnikania. Ostatné hodnotenie Doing Business vyšlo 24. októbra 2019 pod názvom Doing Business 2020.

Z dôvodu nezrovnalostí v správach za roky 2018 a 2020 a zistení o manipulovaní s poradím jednotlivých krajín rozhodlo vedenie Svetovej banky 16. septembra 2021 o pozastavení vydávania rebríčkov na najbližšie obdobie. Svetová banka zvažuje budúce vydávanie tohto rebríčka, ktoré bude závisieť od nového nastavenia interných procesov a prísnejšieho posudzovania metodológie.

1.2. Heritage - Index ekonomickej slobody

Heritage - Index ekonomickej slobody v roku 2021 skúmal celkovo 178 krajín, pričom hodnotil 4 hlavné indikátory: Legislatívny rámec, Veľkosť vlády, Otvorenosť trhu a Efektivitu právnej regulácie. V rámci každého indikátora sa hodnotili 3 podkategórie. Najvyšší možný zisk bol 100 bodov. Väčšina dát bola zozbieraná v období od druhej polovice roku 2019 do júna 2020. Tento rebríček je publikovaný raz ročne. Jednotlivé subindikátory neobsahujú detailné odôvodnenie/rozpracovanie, prečo bolo Slovensko v tej-ktorej kategórii ohodnotených konkrétnym počtom bodov, takže nie je možné priamo zo správy pre Slovensko zistiť, na základe čoho boli pridelené resp. strhnuté body. Zdrojom hodnotených informácií boli v prípade kvantifikovateľných ukazovateľov štatistické publikácie medzinárodných finančných inštitúcií (Svetová banka, Medzinárodný menový fond), v prípade hodnotenia nemateriálnych aspektov ekonomického prostredia v tej-ktorej krajine World Competitiveness Report, ktorý hodnotí kvalitu infraštruktúry, pracovnej sily a ďalších faktorov dôležitých pre celkovú príťažlivosť krajiny z hľadiska umiestnenia podnikateľských aktivít.

1.3. Globálny monitoring podnikania

Globálny monitoring podnikania (GEM)¹ predstavuje najväčšiu svetovú štúdiu o podnikaní. V súlade s metodológiou GEM sa výskum realizuje každoročne na základe dvoch prieskumov, a to prieskum na dospeljej populácii (Adult population survey - APS) a národný expertný prieskum (National expert survey - NES).

GEM NES v roku 2020/2021, rovnako ako aj v predchádzajúcich ročníkoch, hodnotil celkom dvanásť kľúčových rámcových podmienok na podnikanie. Dostupnosť financií pre

¹ Zdroj: GEM Slovensko 2019, Podnikanie na Slovensku: potenciálu chýba talent, A. Pilková, M. Holienka, Z. Kovačičová, J. Reháč, J. Mikuš. Fakulta managementu Univerzity Komenského v Bratislave. V dobe prípravy tejto správy k dispozícii správa GEM 2019, publikovaná v roku 2020.

podnikateľov, Vládne politiky z hľadiska prioritizácie a podpory podnikania, Vládne politiky z hľadiska administratívneho a daňovo-odvodového zaťaženia podnikania, Vládne programy na podporu podnikania, Vzdelávanie k podnikaniu (základné a stredné), Vzdelávanie k podnikaniu, Transfer poznatkov vedy a výskumu, Komerčná infraštruktúra a služby pre podnikanie, Dynamika spotrebiteľských a B2B trhov, Trhové obmedzenia pre nové a rastúce podnikanie, Dostupnosť fyzická infraštruktúry a služieb, Kultúrne a spoločenské normy. Za každý z nich je možné dostať 10 bodov.

V roku 2020/2021 bolo hodnotených 45 krajín, pričom tento rebríček zachytáva aj dopad pandémie Covid-19 na jednotlivé krajiny.

GEM sa pozerá aj na ambíciu/motiváciu začať podnikateľskú aktivitu v rámci dospelých populácie. Taktiež porovnáva podnikateľskú aktivitu hlavného mesta Bratislava s ostatnými časťami Slovenska.

Prieskum na dospelých populácii sa realizuje na jednotlivcoch v príslušnej krajine, u ktorých sa skúmajú vybrané aspekty podnikateľského správania, a to konkrétne postoje k podnikaniu, podnikateľská aktivita a aspirácia. Toto predstavuje komplexnejší prístup k výskumu podnikania v porovnaní s tými, ktoré sa robia napr. na novo registrovaných firmách. Minimálna veľkosť reprezentatívnej vzorky, na ktorej sa robí prieskum, je 2 000 náhodne vybraných dospelých osôb (nad 18 rokov).

Prieskum podnikateľského prostredia v rámci výskumu GEM vychádza z koncepčného modelu GEM a zameriava sa na rámcové podmienky na podnikanie, ktoré tvoria tzv. pravidlá hry ovplyvňujúce alokáciu podnikateľského potenciálu a vznik a rozvoj podnikateľských aktivít v ekonomike. Hlavným prieskumným nástrojom je tzv. národný expertný prieskum, resp. prieskum názorov expertov. Respondenti sú do prieskumu vyberaní podľa presne stanoveného kľúča, pričom prísny dôraz je kladený na veľkosť aj štruktúru vzorky z hľadiska pokrytia jednotlivých skúmaných oblastí, ako aj z hľadiska typológie respondentov v rámci nich. Taktiež, metodika GEM NES vyžaduje zapojenie podnikateľov a respondentov z podnikovej praxe. Každý z expertov vyjadruje svoje hodnotenie jednotlivých atribútov podnikateľského prostredia prostredníctvom miery súhlasu s pozitívne formulovanými hodnotiacimi výroky.

1.4. European Innovation Scoreboard

Výročná správa European Innovation Scoreboard (EIS) poskytuje porovnávacie hodnotenie výsledkov výskumu a inovácií členských štátov EÚ a relatívne silné a slabé stránky ich výskumu a vývoja. EIS Pomáha členským štátom posúdiť oblasti, v ktorých musia sústrediť svoje úsilie na zvýšenie svojej inovačnej výkonnosti. Celkovo tento rebríček obsahuje 27 hodnotiacich indikátorov z oblastí vzdelávania inovácie a vývoja, inovácii MSP, zamestnanosť na vedomostne náročných pozíciách a export výrobkov. Európska hodnotiacia správa inovácií 2021 bola zverejnená 21. júna 2021. Tohtoročnú správu EIS sprevádza aj vydanie regionálnej hodnotiacej tabuľky inovácií za rok 2021, ktorá poskytuje porovnateľné výsledky pre 240 regiónov v 22 krajinách EÚ.

1.5. Index regulácie trhu produktov - OECD

Index OECD hodnotí ukazovatele regulácie trhu krajiny v spojitosti so zosúladením regulačného rámca medzinárodne uznávanej dobrej praxe medzi štátmi. Rebríček obsahuje 6 hlavných oblastí, v rámci ktorých sa hodnotí spolu 18 indikátorov s maximálnym možným bodovým ziskom 6, pričom najnižšie bodové hodnotenie znamená, že ide o málo regulovanú oblasť štátom a naopak 6 bodov znamená, že danú kategóriu reguluje štát vo vyššej miere. Tento rebríček je vydávaný raz za 5 rokov, pričom naposledy bol publikovaný v roku 2018.

1.6. Správa o globálnej konkurencieschopnosti - WEF²

Index WEF je ročný report, ktorý hodnotí 141 krajín od 0 do 100 bodov. Je postavený prevažne na prieskumoch približne 77 manažérov z celého sveta robených dotazníkovou formou. Zahŕňa 12 indikátorov, ktoré pokrývajú pomerne široké oblasti, ako sú zdravie, infraštruktúra, pracovný trh, podnikanie, technológie.

V roku 2020 bola publikovaná špeciálna správa o globálnej konkurencieschopnosti.³ Špeciálne vydanie na rok 2020 je venované rozpracovaniu priorít na obnovu a oživenie a zvažovaniu základných prvkov transformácie smerom k novým ekonomickým systémom, ktoré kombinujú ciele produktivity, ľudí a planéty.

² Dostupné na: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.

³ Dostupné na: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf.

2. Postavenie SR v medzinárodných rebríčkoch

2.1. Postavenie SR v rebríčku Doing Business

V rámci reportu Doing Business je Slovensko zaradené do podskupiny 34 krajín s vysokým príjmom, tzv. high income 4. Od roku 2016, kedy sa SR v celkovom poradí umiestnila na 29. mieste, SR každoročne v hodnotení Doing Business klesá. Slovensko dlhodobo stagnuje na úrovni mierne pod 76 bodov, kým iné krajiny svoje podnikateľské prostredie zlepšujú.

Svetová banka svoje hodnotenie za rok 2020, teda Doing business 2021, nevydala. Je to z dôvodu prebiehajúceho interného auditu a prehodnotenia metodiky. V ostatnom hodnotení Doing Business 2020 Slovensko získalo v celkovom poradí 45. miesto. V porovnaní s krajinami V4 sa Slovensko umiestnilo lepšie ako Maďarsko (52.), avšak horšie ako Česká republika (41.) a Poľsko (40.).

2.2. Postavenie SR v rebríčku Heritage - Index ekonomickej slobody

Slovensko sa v rebríčku Heritage na základe bodového hodnotenia dostalo do kategórie mierne slobodných krajín v rámci podnikania. S celkovým počtom bodov 66,3 sa SR umiestnila na 61. mieste. Najlepšie sa Slovensko umiestnilo v oblasti fiškálnej zodpovednosti a slobody obchodu. Naopak najhoršie bodové hodnotenie má SR dlhodobo v kategórii efektivity výkonu súdnej moci, vládnej integrity, štátnych výdavkov, slobody podnikania a slobody práce.

2.3. Postavenie SR v rebríčku Globálny monitoring podnikania

Podľa expertov⁵ sú oblasti obmedzujúce podnikateľskú aktivitu v SR administratívna náročnosť, byrokratické zaťaženie, regulácie súvisiace s podnikaním, problematika podnikateľskej legislatívy z hľadiska jej stability, predvídateľnosti, komplikovanosti a kvality. Problematická je i situácia v súdnictve a s ňou súvisiaca nízka vymožitelnosť práva a vysoké daňové a odvodové zaťaženie podnikania. Napokon, do popredia v posledných rokoch čoraz viac vystupuje nedostatočné podnikateľské vzdelávanie a príprava v rámci vzdelávacieho systému. Naopak, z oblastí, ktoré podporujú podnikateľskú aktivitu v SR je pomerne dobrý prístup k financovaniu podnikania, pozitívny vplyv podporných aktivít a programov, ako aj iniciatív a priestorov na podporu podnikania, či zlepšená dostupnosť podnikateľského tréningu. Taktiež podnikanie podporuje aj dobrá dostupnosť fyzickej infraštruktúry a služieb, ktorá je porovnateľná s vyspelými ekonomikami.

Podľa výsledkov z roku 2020 Slovensko zaostáva najviac z hľadiska zámerov podnikateľov u bežného obyvateľstva, kde dosahuje skóre 13,8 %, oproti globálnemu priemeru 27,3 %. Ľudia podnikajúci na Slovensku očakávajú nadpriemerne tvorbu nových pracovných miest s mierou 28,8 % oproti regionálnemu (20,6 %) a svetovému (26,2 %) priemeru. Problémom pre Slovensko zostávajú názory verejnosti z hľadiska rešpektu voči úspešným podnikateľom, ktorý na Slovensku dostávajú úspešní podnikatelia podľa 62,1 % opýtaných, oproti regionálnemu (71,2 %) a globálnemu (76,7 %) priemeru.

⁴ Krajiny OECD High income sú: Austrália, Rakúsko, Belgicko, Kanada, Čile, ČR, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Island, Izrael, Taliansko, Japonsko, Kórea, Lotyšsko, Litva, Luxembourg, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, United Kingdom, United States.

⁵ Expertný prieskum (National Expert Survey – GEM NES) zhromažďuje názory expertov príslušnej krajiny na určité oblasti podnikania.

2.4. Postavenie SR v rebríčku European Innovation Scoreboard

Slovensko patrí v rámci medzinárodného porovnania European Innovation Scoreboard dlhodobo medzi štáty, ktoré v inovačnej výkonnosti zaostávajú za priemerom EÚ a v roku 2021 bolo zaradené do kategórie začínajúcich inovátorov. Slovensko sa umiestnilo na 23. mieste z 27 členských krajín EÚ, pred Poľskom, Lotyšskom, Bulharskom a Rumunskom. Sumárny inovačný index v roku 2021 dosiahol hodnotu 63 % priemeru EÚ. V dlhodobom vývoji index dosiahol najvyššiu relatívnu hodnotu od začiatku sledovaného obdobia v roku 2012, a to 72 %.

Slovensku sa v rámci parciálnych ukazovateľov inovačnej výkonnosti najviac darilo v rámci environmentálnej udržateľnosti, kde je nad úrovňou priemeru EÚ. Najbližšie k priemeru Európskej únie sa Slovensko následne nachádza v oblasti vplyvu na predaj v rámci obchodu (90,5 % priemeru Európskej únie), v oblasti informačných technológií (83,9 %) a v oblasti digitalizácie (81,25 %). Naopak Slovensko dopadlo oproti priemeru EÚ najhoršie v oblastiach inovácií (27,12 %), financií a podpory (25,57 %), a vplyvov na zamestnanosť (46,12 %).

2.5. Postavenie SR v rebríčku Index regulácie trhu produktov OECD⁶

SR získala v indexe regulácie trhov celkové hodnotenie 1,52, čo je o 0,14 bodu pod priemerom OECD. Slovensko tak patrí ku krajinám s mierne vyššou mierou regulácie trhu.

Najlepšie sa Slovensku darilo v kategórii verejné obstarávanie, vplyv na hospodársku súťaž, vedenie a riadenie v dôležitých sektoroch. Horšie hodnotenie, a teda vyššiu mieru regulácie zaznamenalo Slovensko v oblasti interakcie so záujmovými skupinami, postupy pri vydávaní licencií a negatívne hodnotená bola aj vysoká miera majetkovej účasti štátu v podnikoch a zapojenie štátu do sieťových odvetví.

2.6. Správa o globálnej konkurencieschopnosti

SR sa v roku 2019 umiestnila na 42. mieste, čím si oproti roku 2018 pohoršila o jedno miesto. V porovnaní s krajinami V4 je Slovensko v jednotlivých indikátoroch najhoršou krajinou, lepšie hodnotenie máme iba v parametri využívania informačných technológií a v oblasti makroekonomickej stability. Naopak vo väčšine indikátorov sa SR umiestňuje na horších priečkach v porovnaní napr. s Českom a Poľskom. Najhoršie hodnotenie má Slovensko v oblasti inovačnej kapacity, dynamiky podnikania, fungovania inštitúcií a efektívnosti trhu tovarov.

⁶Dostupné na: <https://www.oecd.org/economy/reform/indicators-of-product-market-regulation/>.

3. Postup k vytvoreniu cestovnej mapy

Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“) od začiatku roka 2021 analyzovalo postavenie Slovenska vo vyššie uvedených rebríčkoch na základe ostatne vydaných reportov. V prípade piatich rebríčkov išlo o správy vydané v roku 2020. V prípade rebríčka Index regulácie trhu produktov/OECD bola predmetom skúmania správa z roku 2018, pretože tento rebríček je publikovaný v päťročných intervaloch.

V rozsiahlom tabuľkovom súbore boli zhrnuté informácie o jednotlivých indikátoroch rebríčkov, ich podrobný popis, bodové hodnotenie a pozícia Slovenska a popis aktuálneho stavu na Slovensku. Vedľa údajov o Slovensku bolo doplnené bodové hodnotenie a pozícia nám ekonomicky a kultúrne blízkyh krajín, pričom najčastejšie išlo o krajiny V4 (Česká republika, Poľsko, Maďarsko), Slovinsko a Rakúsko. V prípade, že niektorá z týchto krajín nebola predmetom skúmania daného rebríčka, bola najčastejšie doplnená jedna či dve pobaltské krajiny. Z tohto porovnania boli vybratí lídri v danom indikátore, tzn. jedna z krajín, ktorá sa spomedzi týchto krajín umiestnila v danom indikátore na najlepšom mieste. Stav týkajúci sa predmetného indikátora v danej krajine bol predmetom komparácie zo stavom na Slovensku. Konkrétne napr. v indikátore Začatie podnikania v rebríčku Doing Business sa z vybraných krajín najlepšie umiestnilo Slovinsko. Jednotlivé procedúry začatia podnikania v Slovinsku, ako vzorovej krajiny, boli predmetom podrobného skúmania a porovnávania s procedúrami na Slovensku. Porovnaním bolo zistené, že na Slovensku máme 8 procedúr pri začatí podnikania v zmysle metodiky Doing Business a v Slovinsku sú len tri. Poplatky v súvislosti so začatím podnikania na Slovensku sú minimálne vo výške 170 eur, pričom v Slovinsku sú nulové. Takéto porovnanie je inšpirujúce k tvorbe pozitívnych reforiem. V tomto porovnávacom dokumente uviedlo MH SR aj návrhy na pozitívne zmeny.

Koncom júna 2021 MH SR oslovilo takmer všetky ministerstvá a vybrané inštitúcie a úrady so žiadosťou o posúdenie postavenia Slovenska z ich pohľadu a o predloženie návrhov na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch podnikania v rámci ich vlastných kompetencií. Zároveň boli tieto subjekty požiadané o nomináciu kontaktnej osoby. Súčasťou oslovenia bolo aj poskytnutie komplexného porovnania postavenia Slovenska vo vybraných rebríčkoch spracovaného MH SR.

Oslovené boli nasledovné subjekty:

- Úrad vlády SR,
- Ministerstvo financií SR,
- Ministerstvo dopravy a výstavby SR,
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,
- Ministerstvo vnútra SR,
- Ministerstvo spravodlivosti SR,
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
- Ministerstvo životného prostredia SR,
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR,
- Ministerstvo kultúry SR,
- Ministerstvo zdravotníctva SR,
- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR,
- Národná banka Slovenska,
- Úrad geodézie a kartografie,
- Protimonopolný úrad,
- Úrad pre verejné obstarávanie,
- Úrad priemyselného vlastníctva,

Slovak Business Agency,
SARIO.

Dňa 19. augusta 2021 zorganizovalo MH SR stretnutie medzirezortnej pracovnej skupiny online formou, na ktorom boli kontaktné osoby úradov a zástupcovia ich vecných útvarov informovaní o navrhovanom postupe. Zároveň boli požiadaní o spoluprácu a predloženie návrhov opatrení v súvislosti s vytvorením cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenskej republiky v rebríčkoch porovnávajúcich podnikateľské prostredie v ich gescii.

4. Návrhy opatrení cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch

V priebehu októbra 2021 zaslali na podnet MH SR ústredné orgány štátnej správy a iné inštitúcie 70 návrhov opatrení, z ktorých MH SR, po dôkladnej analýze, vybralo 43 návrhov opatrení, ktorých implementáciu podporuje z hľadiska potenciálu zlepšenia kvality podnikania na Slovensku. Dôvody na nezaradenie zvyšných opatrení boli napr. že návrh opatrenia je už súčasťou Plánu obnovy a odolnosti SR, alebo je súčasťou antibyrokratického balíčka, prípadne, že návrh opatrenia je už tesne pred legislatívnym procesom, do ktorého bude v krátkom období zaradený, teda je pravdepodobné že sa bude v skorom čase realizovať a pod. Samostatnou kategóriou boli opatrenia súvisiace s rebríčkom Doing Business, ktorého vydávanie Svetová banka ukončila. Z tohto dôvodu opatrenia s ním súvisiace neboli zaradené do tohto materiálu.

Stručný zoznam všetkých opatrení cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch je uvedený v tabuľke č. 1. Zoznam opatrení cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch s ich popisom je prílohou č. 1 tohto materiálu.

Tabuľka č. 1: Zoznam opatrení cestovnej mapy na zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch

Č.	Gestor	Znenie návrhu opatrenia	Súvisiaci rebríček
1	MDV SR	Modernizácia zastaranej letiskovej infraštruktúry a vybudovanie novej letiskovej infraštruktúry vo vzťahu k leteckej nákladnej doprave a vzájomná spolupráca jednotlivých subjektov zúčastňujúcich sa na leteckej nákladnej doprave	SoGK
2	MDV SR	Dokončiť modernizáciu plavebných komôr na vodnom diele Gabčíkovo	SoGK
3	MDV SR	Zabezpečiť v čo najväčšej miere prístup k vysokokapacitným sieťam a ich využívanie všetkými občanmi a podnikateľskými subjektmi za primeranú cenu	GEM
4	MDV SR	Zabezpečiť pokrytie mobilnými širokopásmovými službami.	GEM/EIS
5	MH SR	Realizovať projekty podporujúce podnikateľské vzdelávanie na školách	EIS
6	MH SR	Pokračovať v realizácii startupov, začínajúcich technologických/inov aktívnych firiem	EIS
7	MH SR	Implementovať do praxe a finančne zabezpečiť systém podpory akceleračných programov v rámci verejných inštitúcií ako aj súkromného sektora	EIS
8	MH SR	Vyhlasovať výzvy zamerané na podporu zavádzanie technologických inovácií a inteligentných inovácií v MSP	EIS
9	MH SR	Realizovať systém voucherovej podpory inovácií v podnikoch	EIS
10	MH SR	Schváliť Národnú stratégiu ochrany duševného vlastníctva a realizovať jej opatrenia	EIS
11	MH SR	Prijat' Stratégiu vonkajších ekonomických vzťahov do roku 2027	EIS
12	MH SR	Realizovať podporné programy zamerané na export výrobkov s vysokou pridanou hodnotou	EIS
13	MH SR	Stimulovanie poznatkovo-intenzívnych služieb (KIBS) a kreatívneho priemyslu zvýšením podielu pracovnej sily SR zamestnanej v poznatkovo orientovaných aktivitách	EIS

14	MH SR	Stáže doktorandov a zamestnancov medzi podnikmi a akademickými výskumnými organizáciami, vrátane spoločného vedenia doktorandov medzi vysokými školami a podnikmi.	EIS
15	MPSVR SR	Zjednodušiť zamestnávanie štátnych príslušníkov tretej krajiny v zamestnaniach s nedostatkom pracovnej sily	Heritage/ SoGK
16	MŠVVŠ SR	Vzdelávať v oblasti mäkkých zručností	SoGK
17	MŠVVŠ SR	Zaviesť krátke kurzy terciárneho vzdelávania resp.rátke vysokoškolské študijné programy – úroveň SKKR 5	SoGK
18	MŠVVŠ SR	Zaviesť celoživotné vzdelávanie zamestnancov vysokých škôl	SoGK
19	MŠVVŠ SR	Zvyšovať kvalitu zručností absolventov a zvyšovať kvalitu odborného vzdelávania.	SoGK
20	MŠVVŠ SR	Zaviesť nástroj tzv. „individuálnych vzdelávacích účtov“ s cieľom posilniť motiváciu pre účasť dospelých na vzdelávaní	SoGK
21	MŠVVŠ SR	Zaradiť podnikateľské vzdelávanie medzi rozvojové projekty pre vysoké školy.	GEM
22	MŠVVŠ SR	Zvyšovať podnikateľské kompetencie primárne pedagogických zamestnancov a sekundárne žiakov škôl.	GEM
23	MŠVVŠ SR	Vytvoriť priestor pre intenzívnejšie zapojenie sa súčasných poskytovateľov formálneho a neformálneho vzdelávania, najmä stredných odborných škôl, vysokých škôl a neziskových organizácií do vytvárania širšej ponuky celoživotného vzdelávania.	GEM
24	MŠVVŠ SR	Zaviesť systém tzv. mikrokvalifikácie a mikroosvedčenia	EIS
25	MŠVVŠ SR	Upraviť metodiku financovania pri rozpise dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám	EIS
26	MŠVVŠ SR	Vytvoriť stratégiu rozvoja doktorandského štúdia	EIS
27	MŠVVŠ SR	Propagovať slovenské vysoké školy v zahraničí	EIS
28	MŠVVŠ SR	Podporiť účasť slovenských inštitúcií a výskumníkov v európskej a medzinárodnej spolupráci vo výskume a vývoji	EIS
29	MŠVVŠ SR	Zvýšiť výdavky na výskum a vývoj v pomere k HDP s cieľom priblížiť sa priemeru EÚ.	EIS
30	MŠVVŠ SR	Zvýšiť výdavky na výskum a vývoj v podnikateľskej sfére	EIS
31	MIRRI SR	Vytvorenie siete európskych centier digitálnych inovácií	EIS
32	MIRRI SR	Implementácia Národného plánu širokopásmového pripojenia	SoGK/EIS
33	MIRRI SR	Národná stratégia digitálnych zručností má za cieľ definovať kľúčové pojmy, rezorty, financovanie a rozvoj digitálnych zručností na Slovensku.	SoGK
34	MIRRI SR	Dotačné výzvy na boj proti dezinformáciám a rozvoj informačnej gramotnosti v čase vzostupu informačných technológií	SoGK
35	MIRRI SR	Vzdelávanie seniorov a zamestnancov verejnej správy v oblasti digitálnych zručností	EIS
36	MIRRI SR	Prijatie stratégie celoživotného vzdelávania podporujúcej získavanie kvalifikácie a rekvalifikácie v oblasti digitálnych zručností	EIS

37	MIRRI SR	Zriaďiť centrá digitálnych inovácií a Európske centrá digitálnych inovácií	EIS
38	ÚPV SR	Zvýšiť povedomie o ochrane duševného vlastníctva: zriadenie Akadémie duševného vlastníctva v rámci ÚPV SR	SoGK
39	ÚPV SR	Poskytovanie Patentových voucherov	EIS
40	ÚPV SR	Vytvoriť inovačnú mapu SR	SoGK
41	ÚPV SR	Zriaďiť Komunikačný odbor v rámci ÚPV SR	EIS
42	ÚPV SR	Realizácia vzdelávacích podujatí o ochrane duševného vlastníctva na vzdelávacích inštitúciách	EIS
43	ÚPV SR	Zaviesť zrýchlený postup v konaní	EIS

Zdroj: vlastné spracovanie MH SR

Vyššie uvedené opatrenia, ktoré MH SR získalo od ostatných úradov, si budú vyžadovať hlbšiu analýzu, či ich implementáciou skutočne dôjde k zlepšeniu podnikania na Slovensku a zlepšeniu postavenia SR v medzinárodných rebríčkoch podnikania.

Záver

Opatrenia, ktoré sú obsahom tejto cestovnej mapy predstavujú návod, ako zlepšiť postavenie Slovenskej republiky v rebríčkoch porovnávajúcich kvalitu podnikateľského prostredia. Niektoré opatrenia budú gestori realizovať samostatne. Niektoré a to hlavne prierezové, budú predmetom rokovaní viacerých ústredných orgánov štátnej správy. Ambíciou novovzniknutej Rady vlády pre konkurencieschopnosť a produktivitu je tiež napomáhať pri zlepšení postavenia Slovenska v medzinárodných rebríčkoch a niektoré z týchto opatrení bude prerokovávať na svojich zasadnutiach.

Navrhované termíny plnenia týchto opatrení sú poväčšine v rokoch 2022 a 2023. Ich vplyv na postavenie Slovenska v medzinárodných rebríčkoch sa však odzrkadlí minimálne s dvoj až štvorročným oneskorením, pretože nevyhnutnou podmienkou je, aby reformy respondenti zaregistrovali, čo sa často deje s oneskorením a zároveň zber dát a tvorba reportu trvá niekoľko mesiacov. Je potrebné si tiež uvedomiť, že efekt niektorých opatrení napr. v školstve v oblasti vzdelávania bude citeľný až o niekoľko rokov.

Taktiež je potrebné sledovať pravdepodobnú aktivitu Svetovej banky v súvislosti s doteraz najpopulárnejším rebríčkom Doing Business, ktorého vydávanie však pozastavila. V prípade, že vydávanie jeho reportu Svetová banka obnoví v inej forme a s pozmenenou metodikou, bude potrebné naň reagovať vhodnými opatreniami na zlepšenie postavenia Slovenska v tomto rebríčku.

Zlepšenie postavenia SR v rebríčkoch porovnávajúcich kvalitu podnikateľského prostredia si vyžaduje úsilie a spoluprácu viacerých ústredných orgánov štátnej správy. Mnohé opatrenia sa prelínajú v rámci kompetencií týchto úradov.

Do budúca bude preto nevyhnutné, aby sa dodržala naprieč verejnou správou konzistentnosť v postupe pri presadzovaní konkrétnych opatrení, ktoré budú sledovať cieľ reálneho zlepšenia postavenia SR v medzinárodných rebríčkoch podnikania.

Vyššie uvedené opatrenia (tzv. cestovná mapa) môžu predstavovať základ práce ústredných orgánov štátnej správy, ktorého výsledkom bude zlepšenie postavenia SR v medzinárodných rebríčkoch a tým zvýšenie kreditu Slovenska v medzinárodnom ekonomickom porovnaní.